

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).39](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).39)
УДК 796.063.42(477+4)

Янченко І. М.,
Дембіцька О. О.,
Хапсаліс Г.Л.

старші викладачі кафедри фізичної культури та спорту
Державний торговельно-економічний університет, м.Київ

НАЦІОНАЛЬНА КОМАНДА УКРАЇНИ З ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА КОМАНДНОМУ ЧЕМПІОНАТІ ЄВРОПИ В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІГОР

У статті представлено результати аналізу виступу національної збірної команди України на командному чемпіонаті Європи з легкої атлетики 2023 в межах усіх трьох дивізіонів, в рамках Європейських ігор. Командний чемпіонат у межах 1-го дивізіону (колишньої Суперліги) одночасно мав статус легкоатлетичних змагань на Європейських іграх 2023. Формат командного чемпіонату Європи передбачає змагання національних команд у чотирьох групах – Суперлізі, першій, другій та третій лігах. Кількісний склад збірних у кожній лізі становив 12 команд. Виступаючи у 2 дивізіоні командного чемпіонату Європи команда України посіла 2 місце у загальнокомандному заліку, на першому - команда Угорщини, на третьому - Литви. Загалом на чемпіонаті Європи легкоатлети вибороли 8 золотих, 3 срібних, 3 бронзових медалі. Цьогорічна національна команда на чемпіонаті Європи 2023 відкрила уболівальникам нові імена, та достойно вийшла в 1 дивізіон.

Ключові слова: легка атлетика, збірна команда, чемпіонат Європи, результат.

Yanchenko Iryna, Dembitska Olena, Khapsalis Gayane. National athletics team of Ukraine at the European Team Championship within the framework of the European Games. The article presents the results of the analysis of the performance of the national team of Ukraine at the 2023 European Team Athletics Championships within all three divisions, within the framework of the European Games. The team championship within the 1st division (former Super League) at the same time had the status of athletics competitions at the 2023 European Games. The format of the European Team Championship involves the competition of national teams in four groups - the Super League, the first, second and third leagues. The number of national teams in each league was 16 teams. At the end of the competition, the team of Ukraine took 2nd place, the team of Hungary took the first place, the team of Lithuania rose to the third place. In total, at the European Team Championships, athletes won 8 gold, 3 silver, 3 bronze medals.

This year's national team at the 2023 European Team Championship revealed new names to fans, and decently entered the 1st division. Ukrainian athletes finished their performance at the European Games with dignity and won 41 medals (21 gold, 12 silver and 8 bronze). Every sports victory today is a great support for the whole country in modern conditions. The study of the dynamics of the results of the national team of Ukraine at the European Championship showed a very positive result. Improving the performance of the athletics team testifies to the improvement of the methodology of preparing the team for competitions under martial law, this start was aimed at achieving maximum results. Every sporting victory today is a great support for the whole country.

Key words: athletics, national team, European Championship, result.

Актуальність проблеми дослідження. Командний чемпіонат Європи з легкої атлетики – міжнародне змагання серед легкоатлетичних збірних команд країн-членів Європейської легкоатлетичної асоціації, що проводиться асоціацією раз на два роки. Перший командний чемпіонат відбувся в 2009, прийшовши на зміну іншому командному змагання – Кубку Європи з легкої атлетики, – яке щорічно проводилось з 1965 року [4, с. 139].

Загалом формат командного чемпіонату Європи передбачає змагання національних команд у чотирьох групах – Суперлізі, першій, другій та третій лігах. Кількісний склад збірних у кожній лізі становив 16 команд. За підсумками виступів у кожній лізі визначаються збірні, які переходять до більш високої ліги (це – перші дві команди першої ліги та перші три команди другої та третьої ліг), а також ті, що понижуються в статусі (це – останні дві команди Суперліги та останні три команди першої та другої ліг відповідно). Кожна збірна має право заявити до участі в чемпіонаті максимум по 25 чоловіків та 25 жінок. У квітні 2018 Рада Європейської легкоатлетичної асоціації прийняла рішення зменшити, починаючи з чемпіонату – 2021, тривалість проведення змагань та кількісний склад збірних Суперліги з 12 до 8 (або 9, якщо збірна країни-господаря змагань не матиме права виступати в Суперлізі). Внаслідок цього, за підсумками чемпіонату-2019, до Суперліги а також першої та другої ліг виходили не по три, а по одній збірній переможниці більш низької ліги, а Суперлігу, першу та другу ліги залишали п'ять (замість трьох) збірних. Кожна країна виставляє по 1 атлету на кожен вид програми, за зайняті атлетами місця даються бали, які потім сумуються і визначається команда-переможець, особистих медалей не дають, нагороджується вся команда [1,2]. Але у 2021 році були внесені зміни до формату змагань, які були затверджені Радою Європейської легкої атлетики. На відміну від попередніх років відтепер командний чемпіонат Європи складатиметься не з чотирьох, а з трьох ліг. А з метою підвищення інтересу телебачення і глядачів та забезпечення

якомога ширших можливостей для промо, змагання у всіх трьох лігах відбувалися впродовж Європейських ігор, а саме впродовж шести днів на одній арені.

Командний чемпіонат Європи з легкої атлетики 2023 в межах усіх трьох дивізіонів пройшов 20-25 червня в м. Хожуві на Сілезькому стадіоні. Командний чемпіонат у межах 1-го дивізіону (колишньої Суперліги) одночасно мав статус легкоатлетичних змагань на Європейських іграх 2023, та ввійшов до програми змагань. Це безпрограшна ситуація як для Європейської легкоатлетичної асоціації, так і для Європейського олімпійського комітету. Нагадаємо, що у 2019 році Україна здобула без перебільшення феєричну перемогу в Європейських іграх [2,3].

В кожному чотирирічному олімпійському циклі влітку, починаючи з 2017 року, почали проводитися два командних чемпіонати Європи, два чемпіонати Європи та два чемпіонати світу з легкої атлетики. Це дає можливість вести більш цілеспрямовану підготовку до головного старту чотириріччя і моделювати виступ спортсменів на майбутніх Іграх Олімпіад. Вдосконалення тренувального процесу кваліфікованих легкоатлетів залишається актуальним питанням у сфері теорії та методики підготовки спортсменів у легкій атлетиці особливо з позиції урахування особливостей системи змагань на командних чемпіонатах Європи та пошуків шляхів вдосконалення системи відбору збірної команди для участі у даних змаганнях. [5, с. 339].

Традиційно церемонія відкриття завершилася запалюванням Олімпійського вогню, продемонструвавши усім глядачам що сьогодні Польша – серце спорту-2023. Дружні поляки відкрито демонструють свою підтримку.

Командний чемпіонат Європи з легкої атлетики показує в цілому розвиток легкої атлетики в країні - характеризує рівень соціального розвитку суспільства, стану здоров'я і фізичного розвитку молодого покоління, демонструє фізичні, функціональні та інтелектуальні можливості організму людини. Відбір до збірної команди України з легкої атлетики для участі в командному чемпіонаті України відбувається за правилами проведення командного чемпіонату України [6, с. 139].

Виступ національної збірної команди України з легкої атлетики на командних чемпіонатах Європи протягом 2009 – 2019 рр. показав наступну динаміку результатів загальнокомандної боротьби по зайнятих місцях та за кількістю набраних очок: 2009 – 7 м – 263; 2010 – 5 м – 292; 2011 – 3 м – 299; 2013 – 6 м – 295.5; 2014 – 6 м – 278; 2015 – 7 м – 281.5; 2017 – 8 м – 207.5; 2019 – 7 м – 225. Нагадаємо, що команда України була понижена до 2 дивізіону після того, як відмовилася від командного чемпіонату Європи з легкої атлетики 2021 року через занепокоєння коронавірусом, але вона є явним фаворитом [5, с. 333].

Метою статті є аналіз результатів виступу національної команди України на командному чемпіонаті Європи з легкої атлетики 2023 в межах усіх трьох дивізіонів, в рамках Європейських ігор.

Виклад основного матеріалу дослідження. Світова легка атлетика ухвалила рішення щодо заборони спортсменам з Росії та Білорусі змагатися у будь-якому статусі. Заборона стосується усіх змагань, що проходять під егідою організації. Федерація легкої атлетики України продовжує утримувати жорстку позицію щодо неприпустимості участі спортсменів з країн-агресорів в будь-яких міжнародних змаганнях. Україна стабільно тримаємо зв'язок з керівництвом міжнародних федерацій на всіх рівнях.

Командний чемпіонат Європи з легкої атлетики 2023 проводився в межах усіх ліг (Суперліги та 1-3 ліг). Команда України виступила у другому дивізіоні і боролася за підвищення у класі. В легкій атлетиці імена володарів індивідуальних медалей Євроігор-2023 були визначені по завершенню усіх трьох дивізіонів за найкращими результатами [4].

У командному чемпіонаті Європи 2023 у 2 дивізіоні брали участь 16 національних команд: Угорщина, Україна, Словенія, Румунія, Латвія, Хорватія, Данія, Литва, Естонія, Кіпр, Ісландія, Словаччина, Болгарія, Сербія, Молдова, Люксембург. В перший день спортсмени змагалися в 12 видах: штовхання ядра, де Ларіна М. зайняла 13 місце показавши результат 13.30; Іваненко-Кириліна В. здобула 8 місце в метанні молоту з результатом 61.19; в бігу на 400 м Карпюк К. посіла 6 місце – 52.45; в потрійному стрибку Шепелев В. з результатом – 16.67; в бігу на 400 м у чоловіків Погорілко О. з результатом 45.31 піднявся на 2 місце; Зіненко В. в забігу на 5000 м показала особистий результат 15.36.98 та опинилася на 4 місці; у метанні диску Козачок Д. показала результат 48.62 (PB) і в підсумку зайняла 9 місце; Малихін В. та Хорват І. розділили перемогу у стрибках з жердиною показавши результат 5.40; Миронец О. в бігу на 800 м зайняв 3 місце показавши результат 1.47.86 (PB), це його особистий рекорд; 3000 м з перешкодами подолав Ростикус Р. з результатом 8.59.73 і зайняв восьме почесне місце. В бігу на коротку дистанцію – 100 м виступили спортсмени Гончаренко Д. і Васильєв А. зайнявши відповідно 6 і 4 місце, результат 11.56 і 10.41 [1].

Після закінчення першого дня змагань команда України посіла 2 місце (138.50), на першому місці команда Угорщини (159), на третій сходинці Словенія (122) [4].

Другий день почався зі стрибків з жердиною. У жінок Гладійчук Я. показала результат 4.15 та піднялася на 4 сходинку; Кроль Н. здобула свою перемогу з бігу 800 м з результатом 1.59.77; у бігу на 1500 м у чоловіків Николайчук Д. показав результат 3.45.44 та посів 8 місце; у метанні молоту серед чоловіків Кохан М. показав результат 77.03; Бех-Романчук лідирувала у потрійному стрибку з результатом 14.58; Платичина в бігу на 100 м зайняла 5 місце показавши результат 13.18; Голубович пробіг 400 м за 52.01 і посів 8 місце; Ткачук зайняла 1 місце з бігу на 400 м з результатом 58.87; у стрибках в довжину Нікіфоров став 7 з результатом 7.56; в бігу на 100 м Кукота з результатом 14.08 став 7; Нестеренко М. зайняв 4 місце в метанні диску результат 62.46; жінки з естафетного бігу 4x100 м загубили естафетну паличку; чоловіки перемогли в цьому виді з результатом 39.08 [1].

Після закінчення другого дня змагань команда України посіла 2 місце (298.50), на першому місці команда Угорщини (331), на третій сходинці команда Словенії (266,50) з 16 національних команд [4].

Змагання третього дня почали спортсмени: Кайсен Т., яка в бігу на 200 м стала 4 і показала результат 23.28 (PB); Коваленко С. на цій же дистанції показав результат 21.08 та зайняв 8 місце; Г. Дацько в метанні спису закінчила змагання з результатом 54.49 на 8 місці; Стребкова Н. в збігу на 3000 м показала результат 10.00.17 опинилася на 4 сходинці; Кокошко Р. штовхнув ядро на 20.46 це 2 місце; Ляхова О. на 1500 м показує результат 4.10.99 (PB) це 4 місце; Дорошук О.

у стрибках у висоту показав результат 2.24 і посів 3 місце; Магучих Я. у стрибках у висоту отримала результат 1.97 і зайняла 1 місце. У Міксі естафетного бігу взяли участь: Погорілко О., Барабанов М., Рижикова А., Карпюк К. та зайняли 3 сходинку з результатом 3.15.13 (змішана естафета 4x400 м вперше відбувалася в рамках чемпіонатів світу з легкої атлетики); Бех-Романчук М. в стрибках у довжину через 3 заступи не змогла продовжити змагання; Фельфнер А. в метанні списа показав 82.24 та став 2; Городиський Богдан-Іван в бігу на 5000 м став 6 і показав результат 14.06; Кохан М. посів 2 місце з результатом 77.03 [1].

Загалом на командному чемпіонаті Європи легкоатлети вибороли 8 золотих, 3 срібні, 3 бронзові медалі. В групі видів програми «метання» набрано 89 очок. В групі «спринт та бар'єри» набрано найбільшу кількість очок - 130, українські спортсмени демонстрували дуже стабільні результати. В групі «витривалість» 98 очок. В групі «стрибки» набрано 118,50 очок. Більш вдалий став виступ жіночої збірної команди упродовж чемпіонату – нерівномірно отриманню очок в групах видів програми. Що стосується «нульових» очок, а саме: жіноча естафетна команда 4x100м та стрибки в довжину у жінок. Наприклад, у Кроль Н. на етапі безпосередньої підготовки до змагань, старту мали підготовчий характер, для розвитку спортивної форми, що сприяло досягненню високого спортивного результату. Після закінчення змагань команда України посіла 2 місце (435,50), на першому місці команда Угорщини (456,50), на третій сходинці команда Литви (372,50). Збірна виконала конкретні поставлені задачі і завдання на цих змаганнях. Національна команда України з легкої атлетики достойно вийшла в 1 дивізіон [1,2,4,7].

Українські легкоатлети гідно завершили виступ на Європейських іграх-2023 посівши 3 сходинку п'єдесталу. З 30 видів українці брали участь у 27. А загалом за призові місця змагалось 48 країн. Українці завоювали 41 медаль, з яких 21 - золота та довели, що Україна навіть в найскладніший момент своєї історії залишається потужною спортивною державою. Владислав Шепелев завоював бронзу в потрійному стрибку, Михайло Кохан в метанні молота здобув срібло, Наталія Кроль отримала золоту медаль з бігу на 800 м, Марина Бех-Романчук чемпіонка в потрійному стрибку, Ярослава Магучих завоювала золоту медаль у стрибках у висоту, Артур Фельфнер здобув бронзу в метанні спису.

Висновки. Отже, цьогорічна команда на командному чемпіонаті Європи 2023 показала прекрасний результат та відкрила уболівальникам нові імена, які раніше змагалися на юнацькому і юніорському рівнях.

Виступ жіночої збірної був більш вдалий, хоча нерівноцінне отриманню очок в групах видів програми. В групі виду програми «метання» набрано 89 очок. В групі «спринт та бар'єри» набрано найбільшу кількість очок 130, українські спортсмени демонстрували дуже стабільні результати. В групі «витривалість» 98 очок. В групі «стрибки» набрано 118,50 очок.

Вивчення динаміки результатів виступів національної збірної команди України на чемпіонаті Європи показала дуже позитивний результат. Покращення виступу команди з легкої атлетики свідчить про вдосконалення методики підготовки команди до змагань в умовах воєнного стану. Цей старт був спрямований на досягнення максимального результату.

Спортсмени показали самовіддану боротьбу. Кожна спортивна перемога сьогодні – це велика підтримка для всієї країни. Ми – нація переможців як на полі бою, так і на спортивних аренах, надихаючи усіх українців.

Перспективи подальших досліджень полягають у вдосконаленні системи підготовки спортсменів національної збірної команди України з легкої атлетики на основі аналізу виступів спортсменів на командних чемпіонатах Європи.

Література:

1. Командний чемпіонат Європи 2023. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Командний чемпіонат Європи 2023. URL: european-athletics.com.
3. НОК України та олімпійська команда/Nok of Ukraine and the Olympic Team. - Режим доступу: https://web.facebook.com/olympicua/?_rdc=1&_rdr.
4. Результати командного чемпіонату Європи 2023. - Режим доступу: Results.European-games.org.
5. Самоленко Т.В., Апаїчев О.В., Караулова С.І. Аналіз результатів виступів національної збірної команди України на командних чемпіонатах Європи з легкої атлетики протягом 2009-2019 років. Актуальні проблеми і перспективи розвитку фізичного виховання, спорту і туризму: колективна монографія / за заг. Ред. Н.Е. Пангелової. – Переяслав (Київ. Обл.) : Домбровська Я. М., 2020. С. 329-341.
6. Самоленко Т.В., Апаїчев О.В. Особливості результатів виступу збірної команди України з легкої атлетики на командних чемпіонатах Європи. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць. Вінниця, 2012. Вип. 13. С. 137-143.
7. Федерація легкої атлетики України. - Режим доступу: <http://www.uaf.org.ua/ua/component/content/article>.

References

1. Komandnyj chempionat Jevropy 2023. available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Komandnyj chempionat Jevropy 2023. available at: european-athletics.com.
3. Nok Ukrajinu ta olimpijska komanda/Nok of Ukraine and the Olympic Team. available at: https://web.facebook.com/olympicua/?_rdc=1&_rdr.
4. Rezuljtaty komandnogo chempionatu Jevropy 2023. available at: Results.European-games.org.
5. Samolenko T.V., Apajchev O.V., Karaulova S.I. Analiz rezuljtativ vystupiv nacionalnoji zbirnoji komandy Ukrajinu na komandnykh chempionatakh Jevropy z leghkoji atletyky protjaghom 2009-2019 rokiv. Aktualjni problemy i perspektivy rozvytku fizychnogo vykhovannja, sportu i turyzmu: kolektyvna monoghracija / za zagh. Red.. N.E. Panghelovoi. – Perejaslav (Kyjiv. Obl.) : Dombrovsjka Ja. M., 2020. S. 329-341.
6. Samolenko T.V., Apajchev O.V. Osoblyvosti rezuljtativ vystupu zbirnoji komandy Ukrajinu z leghkoji atletyky na komandnykh chempionatakh Jevropy. Fyzychna kuljtura, sport ta zdorov'ja naciji: zb. nauk. pracj. Vynnycja, 2012. Vyp. 13. S.137-143.

7. Federacija leghkoji atletyky Ukrajinu. available at: <http://www.uaf.org.ua/ua/component/content/article>.

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3\(175\).40](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3(175).40)
УДК: 796:007+159.925

Яроленко М. А.
кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ
Жуков В. О.
старший викладач кафедри фізичного виховання
Національний університет «Києво-Могилянська академія», м. Київ
Акішев О. В.
студент
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ ДО ЗАНЯТЬ КІБЕРСПОРТОМ

Анотація. У статті розглядаються чинники, що впливають на формування мотивації до занять кіберспортом у дітей і підлітків. Враховуючи щорічне зростання кількості дітей і підлітків, які захоплюються геймінгом, а згодом долучаються до професійних занять кіберспортом, цікаво дослідити їх мотивацію з метою залучення більшої кількості охочих займатись цим видом спорту. Також це дозволить вплинути на ефективність їх спортивної підготовки та досягнення високих результатів. Проаналізовано основні показники пізнавальної активності дітей і підлітків під час гри. Доведено, що 50,0% гравців мають високий рівень мотивації, 30% – середній та 20% – низький. Діти і підлітки цікавляться та захоплюються кіберспортом під впливом наступних чинників: геймплей; інтерес до тематики гри; графіка і звукова підтримка; мультиплеєрний режим; різноманітність завдань; спільний досвід; можливість самовираження; позитивні відгуки про кіберспортивну дисципліну. Встановлено, що найбільш впливовими мотивами у дітей і підлітків займатися кіберспортом є розважальний (16 балів), соціальний (28 балів) та ескапізму (36 балів), а найменш впливовими – особистий (67 балів), матеріальний (70 балів) та оздоровчий (78 балів).

Ключові слова: кіберспорт, кіберспортсмени, чинники, мотивація, діти і підлітки, геймінг.

Annotation. Maksym Yarmolenko, Zhukov Volodymyr, Akishev Oleksandr. **Factors affecting the formation of the motivation of children and teenagers to engage in eSports.** The article examines the factors affecting the formation of children and teenager's motivation to engage in eSports. Considering the annual increase in the number of children and teenagers who are fond of gaming and later join professional eSports activities, it is interesting to investigate their motivation in order to attract more people willing to engage in this kind of sport. It will also allow to influence the effectiveness of their sports training and achieve high results. There were analyzed the main indicators of cognitive activity of children and teenagers during the game. It has been proven that 50.0% of players have a high level of motivation, 30% - medium and 20% - low. Children and teenagers are interested and enthusiastic about eSports under the influence of the following factors: gameplay; interest in the theme of the game; graphics and sound support; multiplayer mode; variety of tasks; shared experience; possibility of self-expression; positive feedback about eSports discipline. It was established that the most influential motives for children and teenagers to engage in eSports are entertainment (16 points), social (28 points) and escapism (36 points), and the least influential motives are personal (67 points), material (70 points) and health (78 points).

Keywords: eSports, eSportsmen, factors, motivation, children and teenagers, gaming.

Постановка проблеми. Сьогодні досить стрімко розвивається галузь кіберспорту і за багатьма критеріями він може конкурувати з класичними видами спорту, такими як баскетбол, волейбол тощо. Саме сучасний розвиток інформаційних технологій і глобальна пандемія Covid-19 призвели до стрімкого розвитку та широкої популяризації кіберспорту в світі [1, 4].

Щорічно збільшується кількість дітей та підлітків, які захоплюються геймінгом, а згодом долучаються до професійних занять кіберспортом. У зв'язку з цим, дослідження мотивації у дітей та підлітків до занять кіберспортом є одним з актуальних соціально-педагогічних питань сьогодення. І, як результат, розширюється спектр застосування інноваційних підходів до потреб людини та формування позитивної соціальної поведінки, а також ведення здорового способу життя на фоні тенденції зниження рівня фізичного та психічного здоров'я [6, 8-10].

Група авторів [2-4, 7], що вивчали актуальні проблеми теорії та методики підготовки у кіберспорті, стверджують, що з підвищенням популярності кіберспорту серед дітей та підлітків, стає все гострішою проблема ставлення представників старшого покоління до геймінгу. Вони вважають комп'ютерні ігри небезпечним явищем і хвилюючою соціальною тенденцією, та вбачають у кіберспорті марнотратство часу, не сприймаючи його серйозно, а регулярні заняття відносять до головних критеріїв погіршення стану здоров'я. На жаль, між кіберспортом та сприйняттям його суспільством сьогодні існують розбіжності, непорозуміння та суперечності, проте ця галузь продовжує стрімко розвиватися як соціальне явище та вид спорту. Існує нагальна потреба роз'яснення та застосування ефективних підходів щодо формування мотивації у охочих до занять кіберспортивними дисциплінами. Це сприятиме зміні настроїв у суспільстві. Окрім цього,